

Henkilökuvassa **Henna Helander**

Betoni-lehden henkilögalleriassa on haastateltavana arkkitehti SAFA

Henna Helander (s. 1971 Loimaalla)

”Haluan aina katsoa maailmaa mahdollisuuksien kautta, uteliaana ja rohkeana, tulevaisuuteen luottaen.”

Yllä oleva lause on lainaus arkkitehti Henna Helanderin Majakkahuoneessa -blogista. Miten minusta tuli minä sekä urakuvioita kertaavan juttutuokion edetessä paljastuu nopeasti, että lause kiteyttää oivasti Hennan tavan elää.

”Henna Helanderia voi hyvällä syyllä kuvata rakentamisen moniottelijaksi. Hän on toiminut rakennussuunnittelijana Suomessa ja ulkomailla, asemakaavoittajana, rakennuttajana, asuntotuotannossa, rakennusluvista vastaavana yliarkkitehtina rakennusvalvonnassa ja viimeisimpänä Helsingin lähiöprojektin päällikkönä.”

Tämä toinen lainaus on puolestaan tiedotteesta, jossa kerrottiin Hennan valinnasta Suomen arkkitehtiliitto SAFAn puheenjohtajaksi vuoden 2018 alusta lähtien. Kaupungin organisaatiomuutoksen myötä päivättyö on nyt johtava asiantuntija Helsingin kaupungin kaupunkiympäristötoimialalla vastuualueinaan arkkitehtuuripoliittinen ohjelma ja täydennysrakentaminen.

Kaikilla on oikeus puhua arkkitehtuurista

”Olen luonnollisesti innoissani ja otettu SAFAn puheenjohtajuudesta”, Henna sanoo. ”Juuri nyt arkkitehtuuri on selkeässä nousussa. Hyvien esimerkkien myötä ihmiset alkavat ymmärtää, mitä mahdollisuuksia hyvä arkkitehtuuri antaa ja kuinka iso merkitys sillä on meidän jokaisen arkielämälle.”

Arkkitehtuurista on Hennan mukaan oikeus puhua jokaisella, joka siitä haluaa puhua: ”Arkkitehtuuri kuuluu ihmisille. Onkin kummallista, kuinka vähän siitä puhutaan. Pitää hyväksyä, että arkkitehtuuri herättää sekä negatiivisia että positiivisia tunteita. Tunteita ei pidä neutralisoida, nehan ovat päinvastoin voimavara.”

”Totta kai rakennuksen pitää toimia”, Henna sanoo. ”Mutta hyvä arkkitehtuuri myös yllättää. Ei välttämättä isosti, mutta paikan mittakaavaan sopivasti. Parhaat arkkitehtoniset elämykset eivät ole kerralla nähty. Ne eivät ole tivolilyllätyksiä, vaan kohteita, jotka tekevät vaikutuksen joka kerta”, hän sanoo ja nostaa esimerkeiksi Itäkeskuksen uimahallin ja Dipolin.

Erityisen ilahtunut hän on myös kotikaupunki Helsingin upeista uusista kohteista, kuten Amos Rex, Tiedekulma, Löyly, Oodi. Ne ovat pelkän rakennuksen sijasta paikkoja, joissa ihmiset viihtyvät. Ne saavat ihmiset myös puhumaan arkkitehtuurista.

Yhden arkkitehtuurin myynteistä ”Se maksaa”, Henna toivoisi riisuttavan: ”Rakentaminenhan maksaa aina. Yleensä paljon, vaikka rakennus olisi kuinka huono. Vasta hyvä arkkitehti ja hyvä tilaaja – tietysti koko muu rakentamisen ketju mukaan lukien – tekevät siitä hyvän rakennuksen.”

Arkkitehtuurissa ei ole yhtä oikeaa ratkaisua

Miten ja miksi Hennasta tuli arkkitehti? Uravallinnalleen hän hakee perusteluja lapsuudesta: ”Biologianopettaja-äitini oli erittäin visuaalinen,

piirsin hänen kanssaan paljon. Kuusivuotiaana piirsin jokaiselle perheenjäsenelle omanlaisensa talon ja lisäksi kompromissitalon, joka sopi kaikille.”

”Paitsi piirtämisestä, pidin myös matematiikasta, historiasta ja yhteiskuntatieteistä, ne ovat kiinnostaneet ja innostaneet aina. Matematiikan viehättävyys ja kauneus piilee siinä, että siinä on aina oikea vastaus – oli ainakin lukiotasolla. Arkkitehtuurissa taas kiehtoo se, että sitä ainoa oikeaa vastausta ei ole, vaan vaihtoehtoja on lukemattomia.”

Opiskelemaan ensin Englantiin, sitten Tampereelle

Henna syntyi Loimaalla, mutta lapsuutensa hän vietti ja koulut kävi Turussa. Kun arkkitehtiopiskelupaikka ei Suomessa heti auennut, hän aloitti arkkitehtuuriopinnot Englannissa.

”Olin viihtynyt siellä pidempäänkin. Lukukausimaksut olivat korkeat, vaikka sainkin puolikkaan stipendin. Kun seuraavana vuonna pääsin Tampereen teknilliseen korkeakouluun, ilmainen opetus veti pidemmän korren, osin isäni painostuksesta”, Henna naurahtaa.

”Rakentamista lähestyttiin konseptien kautta. Se oli myös äärettömän teknistä”, hän kertoo englanninvuotta.

”Myöhempiin tekemisiini vaikutti opiskelussa ehkä eniten se, että jouduimme erittäin paljon puhumaan ja esittelemään omia töitämme. Jälkiä jäi muutenkin varmasti monella tapaa, vaikkei nuorena niitä osannut juuri analysoida. Myös kynnys ulkomaille lähtemiseen

madaltui – tai sitä ei oikeastaan enää ollut”, hän kertoo.

Ulkomaille lähtemisen kynnyks oli käytännössä poistunut jo lukioaikana, kun Henna oli kesätöissä Tukholmassa hoitamassa vanhuksia.

Töihin Saksaan ja muuallekin

Niinpä myös Suomessa opiskellessaan Henna lähti heti ensimmäisen vuoden jälkeen ulkomaille, Saksaan, töihin.

”Ulkomaille töihin lähtöön vaikutti myös se, että Suomessa oli tuolloin, 1990-luvun alkupuolella paha lama. Opiskeluajan olinkin noin puolet vuodesta ulkomailla, puolet Suomessa. Saksan lisäksi olin töissä Lontoossa ja Portossa.”

Toisella saksankeikallaan Henna pääsi töihin *Gunther Benishin* huipputoimistoon. ”Siellä pääsin näkemään, kuinka arkkitehtia oikeasti kuunnellaan ja kuinka arkkitehdit ja insinöörit tekevät töitä yhdessä.”

”Oi, melkein jäin Saksaan”, Henna vastaa Miksi takaisin Suomeen -kysymykseen.

”Olin taas menossa Saksaan, kun kokeilin löytyisikö Suomesta töitä, vaikka elettiin taas lama-aikaa. *Kari Järvisen* ja *Timo Airaksen* arkkitehtitoimistolla oli tuolloin Saksassa monitoimitilarakennus-projekti. He lupasivat minulle töitä kuukaudeksi”, Henna kertoo.

”Kuukaudesta tulikin sitten kymmenen vuotta. Kari Järvinen on ollut minulle Suomessa se suurin opettaja. Häneltä olen oppinut todella paljon”, Henna kiittää. Järvinen-Airas-toimistossa työlliställe kertyi monenlaisia kohteita kerros- ja rivitaloista vanhojen rakennusten

1

1 Vuoden 2018 alusta lähtien SAFA-puheenjohtajana toiminut Henna Helander haluaa innostaa kaikkia suomalaisia puhumaan arkkitehtuurista ja kokemaan arkkitehtuuria. Suomi on hänen mukaansa aina ollut tunnettu maailmalla hyvästä, ennakkoluulottomasta ja ihmisläheisestä arkkitehtuuristaan. Tätä ennakkoluulottomuutta tarvitaan erityisesti nyt, kun yhteiskuntamme on suurissa muutoksissa.

muutoksiin. Siellä CV:ssä näkyy ensimmäisen kerran myös WeeGee -talo Espoossa, joka myöhemmin toistuu myös yhtenä oman *Arkkitehdit Helander Langenskiöldin Oy:n* työkohteena.

"Jos ei olisi tullut lamaa, olisi varmasti oma toimisto edelleenkin. Pidän siellä työskentelystä", Henna kertoo.

Oma koti ryhmärakentamishankkeena

Hektisessä elämänvaiheessa, oman toimiston pyörittämisen ja kahden lapsen vanhempina, Henna kuvataiteilija-aviomiehensä kanssa ryhtyivät rakentamaan omaa kotia ryhmärakentamishankkeena.

"Ostimme porukalla, suurin osa meistä oli arkkitehteja, Töölössä sijaitsevan Weilin + Göösin vanhan kirjapainotalon ylimmästä kerroksesta toimisto- ja varastotilaa. Sinne rakennettiin yhdeksän asuntoa."

"Siitä tuli ihana koti. Saimme mitä halusimme. Mutta ne olivat myös elämäni rankkimmat 1,5 vuotta", Henna kertoo.

Yksi opetus oli hänen mukaansa se, että arkkitehdit eivät ole rakennuttajia. Siihen on hänen mukaansa omat ammattilaiset ja heitä tarvitaan. Tuon puolentoista vuoden aikana Henna kertoo katsoneensa kolme tv-ohjelmaa.

"En lukenut ainuttakaan kirjaa, tein illat suunnitelmia, hankintoja, siivosin työmaalla. Kyllä se yllätti", hän kertoo. Mutta rankkuudesta huolimatta hän kannustaa ryhmärakentamiseen, evästyksenä on neuvo välittävien tahojen tarpeellisuudesta. Kaikkea ei pidä tehdä itse.

Nopeaa reagointia

Vuodet 2010-2013 Henna työskenteli Helsingin asuntotuotantotoimisto ATT:llä hankesuunnittelupäällikkönä.

"Viihdyn hyvin, tavallaan se oli opiskeluaikaisen haaveen täyttymys. Kun Helsingin silloisen Rakennusviraston rakennuttajapäällikkö *Marjatta Erwe* kävi 1990-luvun alkupuolella Tampereella kertomassa työstään, mietin, että jospa joskus itse pääsisin vastaaviin töihin."

Kolmen ATT-vuoden jälkeen Henna siirtyi yliarkkitehdiksi Helsingin rakennusvalvontaan.

"Etukäteen en oikein tiennyt mitä odottaa. – Mutta pidin työstä todella paljon, se sopi minulle."

"Olen nopea ihminen", Henna hymyilee: "Ja rakennusvalvonnassa tapahtui koko ajan. Tahti oli hurja, siellä käsiteltiin kaikki kaupungin rakennusluvut. Piti reagoida nopeasti, oltiin mukana kaikenlaisessa muussakin rakentamiseen liittyvässä kuin lupa-asioissa. Henkilökunta oli huippuammattitaitosta, viihdyin."

Normit ovat mahdollisuus

Rakennusvalvonnassa Henna kertoo myös nähneensä, kuinka suuri merkitys on määräysten tulkinnoilla. Ja kuinka harvat ihmiset tuntevat meidän rakentamislainsäädäntöämme.

"Ne sisältävät valtavasti mahdollisuuksia tehdä hyvää rakentamista. Normeista valitetaan, mutta mielestäni meidän normit ovat pääosin aika hyvät", hän korostaa ja perää enemmän rohkeutta tulkita normeja.

"Varsinkin korjausrakentamisessa ja erityisesti suojelluissa rakennuksissa normit tuovat pikemminkin mahdollisuuksia, koska ne sisältävät niin paljon tulkintaa. Tietysti perustelujen pitää olla hyvät", hän lisää ja myöntää että toki ääriesimerkkejäkin, jossa suojelu nostaa kustannuksia, löytyy.

"Pitää olla hyvät suunnittelijat, jotka ymmärtävät normien mahdollisuudet", hän kiteyttää.

Betonin tuoksu miellyttää, innovointia tarvitaan

Kysymys betonisuhteesta tuo Hennan mieleen heti WeeGee-talon ja EMMA -taidemuison.

"Rakastan sitä taloa ja sitä betonin hajua. Erityisen hyvä muisto on yhteistyö muottisuunnittelun tehneen *Mirja Pakkalan* kanssa. Hän oli aivan loistava", Henna sanoo ja kertoo tehneensä Mirjan kanssa siellä ensimmäiset it-betonikokeilutkin. Tosin sille valulle oli käydä ohraisesi. "Mutta se onkin jo toinen juttu", hän hymähtää.

"Betonin on kiinnostava materiaali", hän vakavoituu.

Se millaista betoni on yleisesti asuntopuolella, rajoittaa hänen mukaansa suunnittelua. Hennan toive betoniteollisuudelle onkin nykyistä joustavammalla, kilpailukykyiset tuotteet. Siihen kannustaa ja pakottaa hänen mukaansa puurakentamisen nousu.

Rakennusteollisuus, kuten ei betoniteollisuuskään voi jämähtää 70- ja 80-luvuille. "Nyt tehdään pikemminkin samoja vanhoja asioita paremmin, kun sen sijaan pitäisi tehdä kokonaan uusia asioita. Yhteiskunta ja sen vaatimukset myös rakentamiselle ovat muuttuneet. Tarvitaan monipuolisuutta, erilaisuutta, räätälöintiä", Henna kannustaa.

"Uskon että välimatkoista huolimatta rakentamisestakin tulee entistä globaalimpaa. Jollei uusia ratkaisuja tule kotimaasta, niitä tulee ulkomailta."

Yksittäinen uusi hyvä betoniratkaisu, on Hennan mukaan Vuoden Betonijulkisivuna ja Betonirakenteena palkittu Kruunuvuorenrannan Koonta-asema.

"Koonta-asema on hyvä kertomus, jossa arkkitehdit pääsivät tarpeeksi varhaisessa vaiheessa mukaan hankkeeseen. Lisäksi tilaaja ymmärsi, että arkkitehdin säästämät louhintakustannukset voitiin käyttää uuden innovointiin. Tällaista lisää", Henna kannustaa.

Kylmissä vesissä uiminen

Mitä muuta kuin työtä? "Kylmissä vesissä uimista", Henna vastaa ja jatkaa: "Pyöräilyä, nykytaidetta, kirjallisuutta, kaupunkikulttuuria monessa muodossa, Majakkahuoneessa -blogin kirjoittamista."

Myös kotona riittää elämää: kolmesta lapsesta nuorin on eskarilainen, keskimmäinen lapsi käy erityisluokkaa, vanhin lapsi on jo lukiossa.

Sirkka Saarinen